

Social Entrepreneurship Support Network
of the Baltic Sea Region

SOCIALØKONOMISKE VIRKSOMHEDER - ØJEBLIKSBILLEDE FRA LANDENE OMKRING DET BALTISKE HAV

Aktører

Uddannelse

Effektanalyse

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Projekt "Social entrepreneurship development in Baltic Sea region" er iværksat under Erasmus+ programmet og er medfinansieret af EU.

Socialøkonomiske virksomheder - øjebliksbillede fra landene omkring det Baltiske Hav:

**Aktører
Uddannelse
Effektanalyse**

Projekt "Social entrepreneurship development in Baltic Sea region" er iværksat under Erasmus+ programmet og er medfinansieret af EU.

Forfattere

Danmark: Per Bach, Sociale Entreprenører i Danmark - www.sociale-entreprenorer.dk

Oplysninger og synspunkter i denne publikation, er forfatternes egne og afspejler ikke nødvendigvis EU Kommissionens officielle holdning.

Kommissionen kan ikke garantere for nøjagtigheden af informationerne i denne publikation. Hverken Kommissionen eller personer, der handler på Kommissionens vegne, kan holdes ansvarlig for den brugen af oplysningerne i denne publikation.

INTRODUKTION

Den socialøkonomiske virksomheds sektor var til for ganske nylig at betragte som en slags "sort boks" i de fleste europæiske lande. Efter at have opdaget socialøkonomiske virksomheders potentiale i forhold til at skabe positive sociale forandringer, er både forskere og analytikere blevet opmærksomme på sektoren.

Blot 2 måneder før afslutningen af dette dokument, blev to rapporter publiceret online.

EU Kommissionen publicerede "A map of social enterprises and their ecosystems in Europe" (<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=2149&furtherNews=yes&preview=cHJldkVtcGxQb3JOYWwhMjAxMjAyMTVwcmV2aVV3>) i slutningen af 2014. Det dybtgående studie giver en status over socialøkonomiske virksomheder i 28 medlemslande og Schweiz ved at anvende en almindelig definition og fremgangsmåde. Den giver også et meget generelt overblik over øko-systemet for socialøkonomiske virksomheder, og hvilke faktorer der forhindrer deres udvikling.

Og Social Entrepreneurship Network udgav rapporten "Policy meets practice - enabling the growth of social enterprises" (http://socialeconomy.pl/sites/default/files/files/Social%20Entrepreneurship%20Network_final_Publication.pdf). Rapporten samler erfaringer og best practice eksempler i forhold til socialøkonomiske virksomheder og socialt entreprenørskab samt anbefalinger til beslutningstagere om, hvordan man kan styrke væksten af socialøkonomiske virksomheder på europæisk plan.

Denne rapport adresserer yderligere informationsbehov i forhold til landene omkring den baltiske region.

Den er samlet af græsrodsorganisationer, som aktivt bidrager til at udvikle den socialøkonomiske sektor i Danmark, Estland, Letland, Litauen, Sverige, Finland og Polen.

Forfatterne har besluttet at koncentrere rapporten omkring tre hovedtemaer: Aktører der har indflydelse på det socialøkonomiske felt, uddannelse og måling og analyse af social effekt. Forfatterne er også enige om at være subjektivt oprigtige. Forhåbentlig kan denne tilgang bidrage til at læserne kan se behov og muligheder for forbedringer samt muligheder for regionalt samarbejde. De fleste udfordringer er for store til at enkelte lande kan klare dem alene.

Først giver rapporten en præsentation af aktører i den socialøkonomiske sektor i de enkelte lande. Tidligere rapporter har forholdt sig ret generelt når de har diskuteret roller og de relationer mellem vigtige aktører i Europæiske medlemsstater. Denne rapport giver mere detaljerede beskrivelser. På trods af at være international og subjektiv kan beskrivelserne i denne rapport være til hjælp for alle der forsøger at finde de mest relevante institutioner at samarbejde med fra de førnævnte 7 lande.

Denne del er oversat til dansk.

Dernæst ser rapporten på uddannelse indenfor socialt entreprenørskab og socialøkonomiske virksomheder. Denne rapport er så vidt vides til at foretage en sådan mapning i regionen. Rapporten giver et overblik over udviklingen i formel uddannelse og beskriver også nogle spændende eksempler på uformelle uddannelses initiativer indenfor området.

Denne del findes kun i den engelske udgave af rapporten: Social Enterprise Sector Snapshot Around The Baltic Sea: Stakeholders Education Impact Analysis

Endelig ser rapporten på status for Effektanalyse og måling af social effekt. At skabe positiv social effekt er raison d'être for enhver offentlig velgørende organisationen, også for socialøkonomiske virksomheder. Alligevel er det at definere, analysere og kommunikere social effekt en af de store begrænsninger i forhold til udviklingen af den socialøkonomiske sektor. Rapporten beskriver status for dette arbejde og kan forhåbentlig være med til at skabe opmærksomhed omkring behovet for strategiske tiltag i de 7 lande.

Denne del findes kun i den engelske udgave af rapporten: Social Enterprise Sector Snapshot Around The Baltic Sea: Stakeholders Education Impact Analysis

DANMARK

1. Aktører og deres støtte til socialøkonomiske virksomheder

Aktørbeskrivelser

Center for Socialøkonomiske Virksomheder i Socialstyrelsen <http://socialvirksomhed.dk> (Offentligt organisation, finansiel og ikke finansiel støtte)

Center for Socialøkonomiske Virksomheder er et offentligt finansieret center, som primært yder ikke finansiel støtte til socialøkonomiske virksomheder. I enkelte tilfælde yder centret finansiel støtte f.eks. i form af "Social Iværksætterpris".

Historien bag centret

Ved finanslovsaftalen for 2013 blev regeringen og Enhedslisten enige om at støtte udviklingen af socialøkonomiske virksomheder og nedsatte Udvalget for socialøkonomiske virksomheder. Udvalgets opgave var kaster lys over barriererne for at skabe og udvikle socialøkonomiske virksomheder i Danmark i dag og at komme med anbefalinger til regeringen kan udvikles og styrkes.

Mange af disse anbefalinger blev inkluderet af regeringsforslaget "Flere og stærkere socialøkonomiske virksomheder i Danmark" <http://socialvirksomhed.dk/filer/flere-og-staerkere-socialokonomiske-virksomheder-i-danmark.pdf>

Forslaget blev lanceret af socialministeren og beskæftigelsesministeren i september 2014

En af anbefalingerne var at etablere Center for Socialøkonomiske Virksomheder og centret blev officielt lanceret d. 4. September 2014.

Centrets opgave er primært at føre punkterne i regeringsforslaget ud i livet.

Centrets opgaver: Informationskampagne om socialøkonomiske virksomheder

Der skal iværksættes en informationskampagne om socialøkonomiske virksomheder for at fremme en bred viden om virksomhederne og deres resultater blandt potentielle kunder, investorer, iværksættere og relevante myndigheder og partnere.

Kampagnen skal hjælpe med at booste interessen for at samarbejde med, købe fra og efterspørge produkter fra og investeringer i socialøkonomiske virksomheder. Danske socialøkonomiske virksomheder og andre aktører er involveret aktivt i dette arbejde.

Kampagnen kører fra efteråret 2014 til april 2015.

Værktøj til dokumentation af social effekt

Der skal udvikles en værktøjskasse med værktøjer til at måle og dokumentere social effekt. Værktøjerne skal støtte og guide socialøkonomiske virksomheder med at måle og dokumentere den sociale effekt de skaber.

Det er målet at værktøjet skal være simpelt, og at det ikke skal kræve særlige teknisk kunnen eller stort tidsforbrug for de socialøkonomiske virksomheder. Yderligere skal værktøjet sikre et pålideligt teknisk niveau og at det er muligt for investorer, kunder og partnere at sammenligne målinger mellem forskellige socialøkonomiske virksomheder.

Værktøjet skal justeres i forhold til EU standarder for måling af social effekt.

Styrke socialt iværksætter og forretningsudvikling

Denne samling af initiativer skal styrke udviklingen af nye innovative socialøkonomiske forretnings ideer og bæredygtigheden for eksisterende socialøkonomiske virksomheder – og inkludere følgende initiativer:

- Social Iværksætterpris 2015 på 50.000 kr., der skal skabe opmærksomhed på socialt iværksætter og konceptet socialøkonomiske virksomheder for at støtte udviklingen af ideer og etableringen af nye socialøkonomiske virksomheder. Prisen vil blive uddelt første gang i foråret 2015.
- Online vejledningsværktøj, der skal yde hjælp i forhold til de udfordringer, man møder som socialøkonomisk virksomhed eller iværksætter
- Vækststudforordningen - Vækststudforordningen skal være med til at afklare socialøkonomiske virksomheders vækstpotentiale og man få sparring til det næste store skridt af nogle af Danmarks dygtigste erhvervsfolk.
- Et online netværksværktøj for socialøkonomiske virksomheder.
- Informationsaktiviteter om socialøkonomiske virksomheder rettet mod det offentlige erhvervsfremmesystem.

Styrke Kommunernes samarbejde med socialøkonomiske virksomheder

Vækstcenter for socialøkonomiske virksomheder arbejder på at skabe et overblik over udviklingen i Danmarks kommuner i forhold til deres samarbejde

med socialøkonomiske virksomheder. Der fokuseres på særlige udfordringer og på de resultater der er opnået i de kommuner der er længst fremme i dette samarbejde. Desuden skal den viden, der allerede findes på området indsamles og videregives til interesserede lokale myndigheder og aktører .

Vækstcenter for socialøkonomiske virksomheder samler viden på følgende områder:

- Lokale strategier og strategiske initiativer
- Lokale , offentlige udbud og indkøb
- Arbejdsprøvning af ledige til forskellige forløb i socialøkonomiske virksomheder.
- Dokumentation af social og økonomisk effekt af socialøkonomiske virksomheders arbejde på lokalt niveau.
- Samarbejdsaftaler og partnerskaber med sociale virksomheder
- Spin-offs .

I efteråret 2014 har centret foretaget en spørgeundersøgelse blandt 25 danske kommuner.

Spørgeundersøgelsen har resulteret i en lille guide med 5 gode råd om hvordan kommunen kan styrke indsatsen i forhold til socialøkonomiske virksomheder.

- Find den lokale fortælling. Hvilke udfordringer vil kommunen gerne løse med indsatsen?
- Skab politisk fokus og en dedikeret ledelse. Implementeringen bliver umulig uden.
- Involver lokalsamfundet
- Lav en indgang for socialøkonomiske virksomheder. Jobcentret og erhvervsrådgiverne skal lære hinanden bedre at kende.
- Udvid synet på, hvor socialøkonomiske virksomheder kan opstå.

Læs mere her:

<http://socialvirksomhed.dk/Samarbejde/samarbejde-med-det-offentlige/seks-Ingredienser-som-fremmer-socialøkonomi-i-kommunerne>

Afdækning af det sociale investeringsmarked i Danmark

Vækstcenter for socialøkonomiske virksomheder under Socialstyrelsen har fået EU støtte til at undersøge, hvordan man kan udvikle et socialt investeringsmarked med flere forskellige finansielle aktører, som kan tilbyde forskellige finansieringsmuligheder for socialøkonomiske virksomheder i Danmark .

Centret samarbejder i den forbindelse med Roskilde Universitet og Merkur Andelskasse med sigte på at:

- udforske og identificere sociale finansielle instrumenter , der er bedst egnet til en lille åben økonomi som den danske
- skitserer konkrete modeller for, hvordan midlerne fra de traditionelle investorer kan kombineres med midler fra almennyttige fonde for at skabe et marked for sociale investeringer
- bestemme, hvordan man sikrer et gunstigt miljø for at tiltrække finansieringsmuligheder for danske sociale iværksættere , nationalt såvel som integreret i et bredt europæisk social finansmarked
- identificere potentielle investorer og mellemænd med henblik på at arbejde for udviklingen af et marked for sociale investeringer

Styrker: Offentligt finansieret, stærkt netværk og adgang til politikere og beslutningstagere. Centret dækker en bred vifte af tiltag på nationalt niveau for at støtte socialøkonomiske virksomheder bl.a. indsamling af viden, PR, Rådgivning, finansiering, kapacitets opbygning og netværksaktiviteter.

Svagheder: For øjeblikket er der kun sat penge af til drift af centret i halvandet år (dette forlænges dog højst sandsynligt)

Generelt: Det er pt. (januar 2015) for tidligt at sige noget kvalificeret om effekten af de aktiviteter som centret har sat i gang.

Men det faktum at der er etableret et nationalt center er et positivt signal i sig selv om at området prioriteres af beslutningstagere. Der er i det hele taget ikke mange lande som har et regeringsfinansieret nationalt center for socialøkonomiske virksomheder.

Det vil højst sandsynligt bidrage til et væsentligt større generelt kendskab til socialøkonomiske virksomheder.

Lanceringen af centret er blevet modtaget meget positivt blandt aktører i det socialøkonomiske felt.

Den danske regering (Offentlig organisation, finansiel støtte)

Den danske regering har øget sit fokus på socialøkonomiske virksomheder de seneste år.

Som led i satspuljeaftalen for 2012 på beskæftigelsesområdet blev der således afsat midler til socialøkonomiske virksomheder. Der blev afsat i alt 42,6 mio. kr. til udmøntning i årene 2012-2015.

Ud over nedsættelsen af "Udvalget for socialøkonomiske virksomheder" er pengene afsat til at samle viden om området og til at følge op på Udvalgets anbefalinger – bl.a. etableringen af Center for Socialøkonomiske virksomheder.

I november 2014 blev nogen af disse midler udmøntet i to puljer der blev af Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering:

1. "Pulje til forsøg med partnerskab mellem socialøkonomiske virksomheder og private virksomheder"

Puljen var på i alt 4 millioner kr. og der kunne maksimum søges om 300.000 kr.

<http://star.dk/da/Om-STAR/Puljer/Pulje-til-SOEV-og-private-virksomheder.aspx>

Formålet med puljen har været at skabe flere og større partnerskaber mellem socialøkonomiske virksomheder og traditionelle virksomheder. Disse partnerskaber skal være med til at styrke forretningsudviklingen for socialøkonomiske virksomheder og forbedre salget til den private sektor. Forhåbentligt vil der også blive skabt flere jobs for udsatte mennesker. For traditionelle virksomheder vil det betyde en styrket CSR indsats samt at de vil blive inspireret til at inkludere flere udsatte i virksomheden.

11 partnerskaber mellem socialøkonomiske og traditionelle virksomheder fik via puljen bevilget økonomisk støtte i 2015. Den økonomiske støtte går til at udvikle

partnerskabet og formidle viden om dem til inspiration for andre.

Se de 11 partnerskaber her: <http://socialvirksomhed.dk/Nyheder/10-partnerskaber-mellem-socialokonomiske-virksomheder-og-ordinaere-virksomheder-far-okonomiske-stotte-i-2015>

2. "Pulje til forsøg med styrket samarbejde mellem socialøkonomiske virksomheder og kommuner"

Puljen var på i alt 7 millioner kr. og der kunne maksimalt søges 500.000 kr.

<http://star.dk/da/Om-STAR/Puljer/Satspulje-styrket-samarbejde-socoekonomiske-virksomheder-kommuner.aspx>

Hensigten med puljen har været at støtte kommuner som vil samarbejde med og støtte socialøkonomiske virksomheder i deres lokalområde, med det overordnede formål at skabe flere jobs for udsatte mennesker.

Socialøkonomiske virksomheder har haft andre muligheder for at søge om offentlig finansiering i større skala gennem f.eks.:

SATS-puljen

Gennem satspuljen er der hvert år blevet afsat midler, der kan søges til indsatser i forhold til udsatte grupper.

Der er imidlertid planer om at nedlægge Satspuljen og omlægge indsatsen.

Tips- og Lottomidlerne

Nogle af Tips- og Lottomidlerne kan søges til projekter med sociale formål.

Centre for Social Entreprenørskab (CSE), <http://www.ruc.dk/forskning/forskningscentre/cse/> (Offentlig institution, indsats i form af forskning, vidensdeling og undervisning)

Center for Socialt Entreprenørskab (CSE) blev stiftet i 2006 ved Roskilde Universitet (RUC) med 10 millioner kr. stor bevilling fra Satspuljen.

Centrets formål er at være et væksthuis for kompetenceudvikling for aktører især i den tredje sektors frivillige organisationer, selvejende institutioner og NGO'er, der er engagerede i sociale innovations-processer målrettet integration af socialt udsatte grupper.

Center for Socialt Entreprenørskab har pr. januar 2015 7 PhD projekter omkring socialt entreprenørskab tilknyttet.

Semere her: <http://www.ruc.dk/forskning/forskningscentre/cse/forskning/igangvaerende-phd-projekter/>

CSE tilbyder forskellige uddannelsesforløb indenfor socialt entreprenørskab. Se mere under punkt 2. i den engelske del af rapporten: Social Enterprise Sector Snapshot Around The Baltic Sea: Stakeholders Education Impact Analysis.

Styrker: Stærk forskningssektion både nationalt og internationalt. CSE har pt. (Januar 2015) hele 7. Ph.d. projekter om socialt entreprenørskab tilknyttet.

Svagheder: Interessant og vigtig forskning når ikke i tilstrækkelig grad ud til den brede offentlighed.

Den Sociale Kapitalfond, <http://www.densocialekapitalfond.dk/> (private organisation, finansiel og ikke finansiel støtte)

Den Sociale Kapitalfond er Danmarks første sociale venturefond, etableret med en donation på 25 millioner kr. fra TrygFonden i 2011.

Fonden investerer kapital og kompetencer i lovende sociale iværksættere for at skalere deres sociale effekt og økonomiske formåen.

Siden 2011 har fonden investeret i 5 socialøkonomiske virksomheder.

Styrker: Stræk finansiel støtte. Det er muligt at

investere store beløb, hvilket kan have stor effekt for de socialøkonomiske virksomheder, der investeres i. Den Sociale Kapitalfond kan fremlægge bevis for at investeringerne har både positiv økonomisk og social effekt.

Svagheder: Investeringer er kun tilgængelige for ganske få socialøkonomiske virksomheder.

Omvendt er det måske også et tegn på at kun ganske få socialøkonomiske virksomheder i Danmark pt. er investeringsparate og har vækstpotentiale.

Det Sociale Vækstprogram <http://www.densocialekapitalfond.dk/det-sociale-vaekstprogram> (private organisation, ikke-finansiel støtte)

Det Sociale Vækstprogram køres af Den Sociale Kapitalfond på vegne af Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering. Programperioden er april 2013 til juli 2016.

Det Sociale Vækstprogram yder støtte til socialøkonomiske virksomheder, som arbejder med de mest sårbare ledige.

I januar 2015 havde 12 socialøkonomiske virksomheder deltaget i programmets første to runder.

Ifølge planen vil endnu 20 socialøkonomiske virksomheder gennemgå programmet over fire runder indtil 2016.

Styrker: Et professionelt og intensivt program, som har vist positive resultater. De socialøkonomiske virksomheder, der har deltaget i programmet har både forbedret deres forretning og har skaffet beskæftigelse til flere udsatte mennesker.

De positive resultater kan være til inspiration for andre socialøkonomiske virksomheder og for traditionelle virksomheder, der ønsker at tage et socialt ansvar.

Svagheder: Programmet er meget dyrt, og der udvælges kun 10 socialøkonomiske virksomheder til at deltage hvert år.

Det betyder at kun få socialøkonomiske virksomheder får direkte gavn af indsatsen.

Omvendt kan de deltagende socialøkonomiske virksomheder tjene som gode eksempler for andre socialøkonomiske virksomheder. Og siden programmet løbende evaluerer sin indsats, vil erfaringerne være tilgængelige for både socialøkonomiske virksomheder og andre aktører inden for området.

Social StartUp, <http://www.densocialekapitalfond.dk/social-startup> (privat organisation, finansiel og ikke-finansiel støtte)

Social StartUp er Danmarks første accelerator for sociale iværksættere, der vil beskæftige udsatte ledige.

Den Sociale Kapitalfond lancerede Social StartUp i august 2014, fordi denne form for support har været fraværende i Danmark indtil nu.

VELUX FONDEN har – sammen med VILLUM FONDEN – støttet Social StartUp med ca. 22 mio. kr. i perioden

februar 2014 til december 2017.

Styrker og svagheder: Er generelt de samme som ved Det Sociale Vækstprogram bort set fra, at man kan få en startfinansiering til sit projekt på 100.000 kr. og muligheden for at søge om ekstra finansiering. Det er endnu for tidligt at sige noget om den bredere effekt af programmet, men feedback fra deltagere har været meget positiv.

CABI www.cabiweb.dk (Selvejende institution under Beskæftigelsesministeriet, ikke-finansiel støtte)

CABI indsamler og formidler viden og rådgiver virksomheder (også sociale virksomheder) og jobcentre om det rummelige arbejdsmarked og virksomhedernes sociale ansvar.

CABI arbejder som mellemmand mellem jobcentre og kommunerne på den ene side og virksomheder på den anden side.

CABI driver et virksomhedsnetværk med 4.700 medlemmer.

CABI opkræver ikke betaling for råd eller vejledning, når

det gives til virksomheder og jobcentre.

CABI baserer sit arbejde på relationer og netværk og har til formål at forbinde kommuner med virksomheder og sociale iværksættere.

I et partnerskab med "Den Sociale Kapitalfond" begyndte CABI i 2014 at facilitere et netværk for kommuner, for at gøre det lettere for socialøkonomiske virksomheder at samarbejde med kommuner og for at styrke udvekslingen af viden mellem de kommuner, der var mest aktive i forhold til det socialøkonomiske område.

Kommunerne er blevet opfordret til at mødes med de sociale virksomheder, der er en del af "Det Sociale Vækstprogram" og "Social StartUp" to gange om året, hvor alle deltager i en workshop faciliteret af Cabi.

I 2015 skal Cabi indsamle viden om partnerskaber og partnerskabsmodeller mellem virksomheder og sociale virksomheder (det er en opgave der udføres for Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering).

CABI vil også ifacilitere fire møder mellem 17 kommuner, der er blevet udvalgt af Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering til at arbejde med at styrke partnerskabet mellem sociale virksomheder og kommuner.

CABI har en særlig webside med oplysninger om socialøkonomiske virksomheder – rettet mod jobcentre og kommuner.

<http://www.cabiweb.dk/jobcentre/socialoekonomiske-virksomheder>

CABI har også en webside om socialøkonomiske virksomheder rettet mod virksomheder: <http://www.cabiweb.dk/virksomheder/tema-socialoekonomi/>

CABI har foretaget forskellige undersøgelser vedr. socialøkonomiske virksomheder bl.a. "Fokus på socialøkonomiske virksomheder (2012)" http://www.cabiweb.dk/media/1319/fokus-paa-socialoekonomiske-virksomheder_webudgave.pdf

Styrker: CABI har et stærkt netværk og kan have en vigtig rolle at spille som mellemmand mellem kommuner og socialøkonomiske virksomheder.

Svagheder: CABI er ikke i stand til at yde vejledning til socialøkonomiske virksomheder i opstartsfasen, da organisationens primære formål ifølge vedtægterne er at udbrede kendskabet til jobcentre og kommuner om socialøkonomiske virksomheder og hvordan de kan benytte sig af socialøkonomiske virksomheder i deres sammenhæng.

Reach for Change (RfC), www.reachforchange.org, Program: "Game Changers", <http://denmark.mtggamechangers.com> (privat organisation, finansiel og ikke-finansiel støtte)

Reach for Change er en international non-profit organisation stiftet af svenske Kinnevik Group for at forbedre børn og unges liv.

Organisationen startede sine aktiviteter i Danmark i 2014, og lancerede sit første støtteforløb for sociale iværksættere "Game Changers 2014" i efteråret 2014.

Game Changers programmet udvælger 4-5 sociale iværksættere hvert år blandt et større antal ansøgere.

De udvalgte sociale iværksættere modtager forretningssupport i op til to år. Vinderen af Game Changers modtager økonomisk støtte på op til 450.000 kr. om året i op til 3 år.

Reach for Change evaluerer de udvalgte sociale iværksættere hvert år og beslutter om støtten (både den finansielle og ikke finansielle) skal forlænges endnu et år.

De første 4 startups til programmet i Danmark blev udvalgt og belønnet d. 8. December 2014. Vinderen af første runde af Game Changers i Danmark blev organisationen "Fit for Kids" www.fitforkids.dk

Styrker: De organisationer der udvælges til RfC's programmer får en betydelig økonomisk støtte, som virkelig sætter dem i stand til at udvikle og skalere ideen.

Kooperationen, <http://kooperationen.dk>, "Fonden Socialøkonomi" (privat organisation, ikke-finansiel støtte)

Kooperationen er en arbejdsgiverorganisation for kooperativer i Danmark. Organisationen blev stiftet i 1922 og organiserer i dag ca. 16.000 arbejdspladser.

Kooperationen tilbyder sine medlemmer juridisk rådgivning og rådgivning om, hvordan man opstarter socialøkonomisk virksomhed når der er tale om fællesejede virksomheder.

I 2006 stiftede Kooperationen Fonden for Socialøkonomi og fik på den baggrund midler fra Satspuljen til at etablere et videnscenter for socialøkonomi der blev til Center for Socialøkonomi stiftet i 2008..

Centret lukkede i sommeren 2014.

Siden 2010 har Fonden for Socialøkonomi en gang om året uddelt Socialøkonomisk Årpris på 100.000 kr. til en socialøkonomisk virksomhed, som har udvist en speciel evne til at kunne løse sociale udfordringer gennem socialøkonomiske virksomhedsmodeller.

Prisen inkluderer også Pro Bono forretningsstøtte.

Blandt de tidligere vindere af prisen er Baisikeli (2010), Allehånde (2011), Skovsgård Hotel (2012), ByBi (2013) og Skovsgårdmodellen (2014).

Sociale Entreprenører i Danmark (SED), www.sociale-entreprenorer.dk (privat organisation, ikke-finansiel støtte)

Sociale Entreprenører i Danmark er oprindeligt startet som alumneforening af tidligere studerende på Masteruddannelsen i Socialt Entreprenørskab (MSE) ved Roskilde Universitet i maj 2010.

I 2012 blev foreningen lukket op for alle med interesse i og ønske om at fremme feltet socialt entreprenørskab..

Foreningen støtter sociale iværksættere og socialøkonomiske virksomheder ved at facilitere vidensdeling og udveksling af erfaringer og ideer gennem lokale netværksmøder, konferencer, studieturer og andre arrangementer.

SED udgiver et af samlede nyhedsbreve i det socialøkonomiske felt i Danmark med nyt om socialt iværksætteri, socialøkonomiske virksomheder, social innovation, frivilligt arbejde, sociale investeringer og samskabelse fra Danmark og resten af verden.

SED er også involveret i forskellige projekter omkring socialt iværksætteri med forskellige samarbejdspartnere.

Fra september 2014 til august 2016 deltager SED i et EU ERASMUS+ projekt "Social entrepreneurship

KBH+, <http://www.kbhplus.dk> (privat organisation (men også delvis offentlig finansieret), ikke-finansiel støtte)

KBH + er en "social innovationszone" med fokus på social inklusion og socialt ansvar.

Initiativet er en del af Askov Foundation (en nonprofit fond, der har arbejdet med at støtte socialt udstødte siden 1943)

Siden foråret 2014 KBH + har opbygget et netværk af sociale virksomheder og socialøkonomiske startups i Københavnsområdet.

KBH + tilbyder støtte, vidensdeling, et digitalt fællesskab og kontorfaciliteter til socialøkonomiske virksomheder og startups i netværket.

KBH + koncentrerer især sin indsats om at yde støtte for at sikre beskæftigelse til unge mennesker.

I maj 2012 stiftede Kooperationen Foreningen for socialøkonomiske virksomheder i Danmark en interesseorganisation for de socialøkonomiske virksomheder, der er medlem af Kooperationen.

Styrker: Gammel og veletableret organisation med en lang erfaring omkring socialøkonomi i form af den kooperative virksomhedsmodel. Fællesejede virksomheder er stærkere og mere bæredygtige end andre former for virksomheder.

Svagheder: Støtte til socialøkonomiske virksomheder er begrænset til primært at omfatte virksomheder, der er fællesejede. Der er generelt ikke meget viden om den fællesejede forretningsmodel, og bort set fra Kooperationen er der mangel på information om modellen fra videnscentre og undervisningsinstitutioner.

development in Baltic Sea region" sammen med andre organisationer, der støtter sociale iværksættere og socialøkonomiske virksomheder fra Estland, Letland, Litauen, Sverige, Polen og Finland.

SED drives primært af frivillige kræfter og organisationen har ca. 120 medlemmer i hele Danmark.

Styrker: SED har et stærkt netværk, der består af mange forskellige aktører på det socialøkonomiske felt. SED formidler trods sin størrelse en betydelig vidensdeling om socialøkonomiske virksomheder og socialt iværksætteri via hjemmeside, nyhedsbrev og sociale medier. Foreningen har tæt kontakt til sociale iværksættere og socialøkonomiske virksomheder, der i SED er med i både et lokalt, nationalt og internationalt netværk af sociale iværksættere. Organisationen er den eneste nationale organisation, som forsøger at opbygge en infrastruktur for sociale iværksættere i Danmark. SED er politisk og økonomisk uafhængig.

Svagheder: Foreningen har begrænsede ressourcer og organisatorisk kapacitet. SED er sårbar, da organisationen primært køres af frivillige kræfter.

I øjeblikket er KBH+ finansieret af Københavns Kommune.

Styrker: Giver stor stabilitet at være et initiativ under Askovfonden, som har lang erfaring med at arbejde med socialt udsatte.

Socialøkonomiske startups har adgang til gratis støtte og netværk i deres lokalområdet.

Svagheder: Indsatsen er oprindeligt afgrænset til at omfatte Nørrebro i København. Men udvides måske gradvist til også til at andre socialøkonomiske virksomheder i resten af København kan deltage.

BL – Danmarks Almene Boliger, <http://www.bl.dk> (privat organisation, ikke-finansiell støtte)

BL - Danmarks Almene Boliger er en interesseorganisation for mere end 550 almennyttige boligselskaber - organisationer.

Mere end 1 million danskere bor i almene boliger .

BL er først for nyligt begyndt at interessere sig for socialøkonomiske virksomheder.

Organisationen tilbyder støtte til medlemmer, der ønsker at starte socialøkonomiske virksomheder inden for almennyttige boligområder, og har allerede i nogle få tilfælde hjulpet beboere med at starte en socialøkonomisk virksomhed.

Indtil videre er der ingen oplysninger om virkninger og resultater af BL's indsats i forhold til socialøkonomiske virksomheder.

BL har en særlig webside for socialøkonomiske virksomheder og socialøkonomiske aktiviteter .

<http://www.bl.dk/boligsociale-tiltag/socialoekonomiske-virksomheder-i-almene-boligomraader>

Der er pt. (januar 2015) ikke nogen oplysninger tilgængelige om effekten af BL's indsats i forhold til socialøkonomiske virksomheder.

Strengths: Det er en styrke i sig selv at BL interesserer sig for socialøkonomiske virksomheder. BL har som landsdækkende paraplyorganisation mulighed for at skabe dialog på tværs i landet, udvikle værktøjer til boligorganisationerne, netværk mellem boligområder, inddrage boligorganisationerne i et nyt felt og skabe ny udvikling, hvilket vil kunne have stor effekt på udviklingen af socialøkonomiske virksomheder. BL har de nødvendige ressourcer til at kunne afdække mulighederne for at iværksætte socialøkonomiske virksomheder i almennyttige boligområder, og kan støtte beboere og medlemmer i forhold til at starte socialøkonomisk virksomhed.

Svagheder: BL har meget lille erfaring omkring socialøkonomi, da organisationen er en ny aktør i feltet, og der kan være risiko for at forventningerne kan være for høje i bestyrelser og organisationer, til at de kan opfyldes.

VIA University College, <http://www.viauc.dk> (public organization, non-financial support)

VIA University College er også beskrevet i afsnit 2. "I den engelske udgave af rapporten".

Siden 2012 har VIA tilbudt støtte til studerende, som har ønsket at udvikle en socialøkonomisk virksomhed under deres studier. Gennem Studentervæksthusene har de fået tilbudt gratis kontorfaciliteter og oplæring i forretningsfærdigheder. Indtil nu er der kommet ca. 10 socialøkonomiske virksomheder ud af VIA's indsats.

VIA har gennemført forskningsprojekter i relation til socialøkonomiske virksomheder. VIA har f.eks. kortlagt de socialøkonomiske virksomheder i Aarhus og samarbejdet med jobcentrene. Se rapporten fra kortlægningen her: <http://www.xn--sociale-entreprenrer-rcc.dk/assets/files/RapportOmSocialoekonomiskeVirksomheder.pdf>

VIA har også kørt et mindre innovationsprojekt for socialøkonomiske virksomheder og ansatte i Aarhus Kommune med det formål at styrke samarbejdet mellem Kommunen og de aarhusianske socialøkonomiske virksomheder.

En af resultaterne af projektet var en stor regional konference afholdt i Aarhus i november 2014, hvor socialøkonomiske virksomheder kunne promovere deres produkter og ydelser og havde mulighed for at danne partnerskaber med traditionelle virksomheder.

Et af eksemplerne på et sådant partnerskab var fødevarerbankens samarbejde med Dansk Supermarked. Dansk Supermarked leverer overskudsmad til fødevarerbanken, som igen leverer maden til sociale organisationer og være steder, der arbejder med socialt udsatte.

Et andet af VIAS forskningsprojekter, som skal sætte fokus på socialt entreprenørskab er under udvikling. Det er planen at projektet skal gennemføres sammen med to private organisationer i feltet; Foreningen Frie Børnehaver og fritidshjem og LOS med Center for Socialt Entreprenørskab som ansvarlig for forskningsdelen.

Social+ , <http://socialeopfindelser.dk> (private organisation, ikke-finansiell støtte)

Social+ er en uafhængig del af non-profit organisationen Socialt Udviklingscenter (SUS).

Social+, er en national platform for social innovation. Social+ retter specielt sit arbejde mod at:

- indsamle og producere viden om sociale opfindelser og social innovation
- bringe innovative mennesker sammen på tværs af sektorer
- tilskynde til dialog mellem beslutningstagere investorer og medier
- stimulere samfundsdebatten for innovation

- rådgivning og samarbejde om at skabe sociale opfindelser

Siden 2012 har Social+ has ydet støtte til sociale innovationer og innovation, her i blandt også til socialøkonomiske virksomheder. Social+ er økonomisk støttet af VELUX Fonden med medfinansiering fra VILLUM Fonden.

Social+ er også medlem af "SIX nordic network" (et netværkssamarbejde mellem organisationer der arbejder med social innovation i de nordiske lande).

Social+ har hovedfokus på social innovation, og hvis socialøkonomiske virksomheder arbejder i det felt, kan de få støtte fra Social+.

Social+ har ikke en speciel indsats målrettet socialøkonomiske virksomheder.

Merkur Andelskasse, www.merkur.dk (private organisation, finansiel støtte)

MerkurAndelskasse er grundlagt på værdier om bæredygtig bankdrift forstået i et helhedsperspektiv. Banken lånefinansierer projekter ud fra disse grundsynspunkter, og ønsker på den måde at påvirke samfundsudviklingen i en mere bæredygtig retning – miljømæssigt, socialt og kulturelt.

Merkur Andelskasse har en del socialøkonomiske virksomheder som kunder, men udlåner ikke udelukkende penge til disse. Derfor kan det være svært at fastslå, hvor stor en del af bankens udlån, der går til socialøkonomiske virksomheder. Men totalt havde banken i 2012 udlån for mere end 1,2 milliarder kroner.

Udlån er udelukkende finansieret af kunders indlån. Privatekunde konti udgør 70% af disse indlån og resten udgøres af NGO'er, sociale institutioner og virksomheder.

Merkur Andelskasse giver kunderne mulighed for at øremærke deres indlån, så de udlånes til specielle formål. I 2012 udgjorde de øremærkede indlån 112 millioner kr.

Den sociale effekt af Merkur Andelskasses udlånssaktiviteter er endnu ikke afdækket, men et project under "Global Alliance for Banking on Values" arbejder i øjeblikket på at udarbejde en matrix, som kan undersøge, hvordan man kan måle ikke-finansiel effekt. Pt. har projektet identificeret et sæt kriterier og arbejder på at lave et pilotprojekt ud fra disse.

Merkur Andelskasse var repræsenteret i Udvalget for socialøkonomiske virksomheder i 2013, og har bidraget til udvalgets rapport.

Sammen med partnere fra Belgien og England har Merkur Andelskasse deltaget i "The SEEING Project", som blev økonomisk støttet med EU-midler fra Generaldirektoratet

for Beskæftigelse og Sociale Anliggender. Projektet, der sluttede i 2013, udviklede anbefalinger, værktøjer og inspiration til, hvordan man kan begynde at arbejde strategisk med socialøkonomiske virksomheder som et middel til at skabe social innovation, integration og inklusiv vækst på regionalt og/eller lokalt plan. Værktøjerne er udviklet og testet gennem inter-regionalt samarbejde mellem partner fra tre grupper af lokale myndigheder og virksomheder i Danmark, Belgien og England.

Se mere på: <http://www.seeing-project.eu/>

MerkurAndelskasse skriver jævnligt om socialøkonomiske virksomheder i sit blad "Pengevirke" (udkommer i 14.500 eksemplarer 4 gange årligt).

Seneste nummer fra 2014 indeholder et større tema om socialøkonomiske virksomheder.

Se her: <https://www.merkur.dk/LinkClick.aspx?fileticket=NhWNq3LxsOc%3d&tabid=436>

Styrker: Merkur Andelskasse har en lang erfaring med at arbejde med socialøkonomiske virksomheder eller virksomheder, som anser sig selv for at være socialøkonomiske. Bankens værdier (at man kun låner penge til projekter der støtter en social, økonomisk og miljømæssig bæredygtig udvikling) ligger på linie med de værdier, som socialøkonomiske virksomheder har.

Svagheder: På grund af en meget forsigtig investeringspolitik har Merkur Andelskasse ikke meget venture kapital og risikovillig kapital til rådighed til udvikling af socialøkonomiske virksomheder i opstarts- og udviklingsfasen.

VELUX/VILLUM fonden, <http://veluxfoundation.dk>

Det Obelske Familiefond, <http://www.obel.com>

Trygfonden, <http://www.trygfonden.dk>

(private fonde, finansiel støtte)

Alle 3 fonde har givet betydelige beløb til socialøkonomiske virksomheder.

TrygFonden blev etableret for at gøre Danmark til et tryggere sted. TrygFonden støtter projekter, der lokalt og nationalt øger trygheden for alle i Danmark inden for kerneområderne sikkerhed, sundhed og trivsel. Der er tale om projekter lige fra førstehjælpskurser til store forskningsprojekter. In 2012, uddelte TrygFonden 550 million kr. til ca. 100 projekter.

TrygFonden prioritere:

- Projekter der relaterer sig til danskernes hverdagsliv
- Langsigtede løsninger
- Forskning
- Dokumentation
- Professionelt kvalificerede partnere

Donationer til socialøkonomiske virksomheder

Trygfonden har doneret 75 million kr. til Den Sociale Kapitalfonds aktiviteter.

Det Obelske Familiefond

Det Obelske Familiefond er et erhvervsdrivende familiefond, stiftet i 1956, som udover at besidde og administrere sin aktiebeholdning i C.W. Obel A/S og at yde støtte til slægtninge af fabrikant C.W. Obel har til formål at yde støtte til almennyttige formål.

Fonden har 3 fokusområder:

- Forskning og uddannelse
- Sociale formål og sundhed
- Kunst og kultur

Bort set fra disse områder, som hovedsagelig er rettet mod en dansk kontakts, støtter fonden også hvert år internationale projekter.

Fonden har en speciel tilknytning til Aalborg og Nordjylland og uddeler lidt flere penge til projekter i den del af landet.

Fonden uddeler årligt ca 150 millioner kr. til almennyttige formål.

Donationer til socialøkonomiske virksomheder

Det Obelske Familiefond har doneret mere end 5 million kroner for at støtte udviklingen af den socialøkonomiske virksomhed Glad Mad.

VELUX FONDEN

VELUX FONDEN er en almennyttig fond stiftet i 1981 af Villum Kann Rasmussen - grundlægger af bl.a. VELUX koncernen og andre firmaer ejet af VKR Holding, der har til formål at bringe dagslys, frisk luft og et bedre miljø ind i menneskers hverdag.

VELUX FONDEN uddeler legatbeløb til ældre for at tilskynde og opmuntre til at gøre en aktiv indsats for sig selv og andre.

Fonden støtter aldringsforskning og øjenforskning samt forskningsprojekter inden for humanvidenskaberne.

Ud over disse særlige indsatsområder donerer Fonden midler til kulturelle, miljømæssige, sociale og kunstneriske formål.

Donationer til socialøkonomiske virksomheder

VELUX Fonden har støttet Det Sociale Vækstprogram

med 10 millioner kr. og den socialøkonomiske virksomhed fødevarerbanken med en donation på 20 millioner kr.

VILLUM FONDEN

VILLUM FONDEN er en almennyttig fond stiftet af Villum Kann Rasmussen i 1971. Fonden er hovedaktionær i VKR Holding - ejer af VELUX koncernen såvel som andre virksomheder, der har til formål at bringe dagslys, frisk luft og et bedre miljø ind i menneskers hverdag.

VILLUM FONDEN har i de senere år især støttet forskningsaktiviteter inden for teknisk videnskab og naturvidenskab. Støtte gives til frontforskning, men Fonden støtter også formidling af naturvidenskab og teknisk forskning.

Fonden uddeler endvidere midler til større sociale opgaver, kulturelle projekter og projekter om miljø og bæredygtighed både i Danmark og andre europæiske lande.

Donationer til socialøkonomiske virksomheder

VILLUM FOUNDATION finansiere Social+. Initiativet har hovedfokus på social innovation, men hvis socialøkonomiske virksomheder arbejder med det område kan de få støtte af Social+.

Styrker: Disse private fonde har stor en stor effekt på grund af de store summer, de er i stand til at donere til den socialøkonomiske sector. Der er pt. ikke material tilgængeligt om effekten af disse donationer.

Svagheder: Fonde har tendens til at fokusere på ældre og velgennemprøvede organisationer. Det kan derfor være svært at få penge til nye socialøkonomiske ideer. Trods betydelige donationer kan de store private fonde kun hjælpe et mindre antal socialøkonomiske virksomheder.

Det gælder også selv om pengene er givet til støtteprogrammer som Det Sociale Vækstprogram.

Crowdfunding boomerang.dk, www.boomerang.dk, (privat organisation, finansiel støtte)

Booerang.dk er en dansk crowdfundingplatform lanceret i 2011. Formålet med platformen er at hjælpe og støtte udviklingen af gode ideer og iværksætterier inden for kunst og kultur. Platformen omfatter også kategorier til sociale projekter. Og socialøkonomiske virksomheder kan starte crowdfunding-kampagner for at finansiere mindre initiativer.

www.koeb-socialt.dk ("Køb Social") er et websted, som arbejder for at fremme salg af produkter og tjenester fra 70 danske sociale virksomheder. Platformen har rejst 15.000 kroner til deres aktiviteter gennem boomerang.dk. koeb-socialt.dk drives af den socialøkonomiske virksomhed Media-Now.

Danske kommuner

Københavns Kommune

Københavns Kommune har afsat 1 million kroner om året i perioden 2012-2015 til indsatsen "Et marked for socialøkonomiske virksomheder".

Styrker: Det er nemt at starte en crowdfundingkampagne for at skaffe finansiering.

Svagheder: Crowfundings potentiale i forhold til at skaffe finansiering til socialøkonomiske virksomheder er stadig forholdsvis ukendt i Danmark. Og indtil nu har virksomheder og initiative i den socialøkonomiske sektor kun kunnet skaffet mindre beløb gennem crowdfunding.

Området er dog inde i en rivende udvikling også i Danmark – så meget kan ændre sig de nærmeste år.

Projektet har til formål at øge bevidstheden og øge kendskabet til de barrierer, som sociale virksomheder står over for - herunder samarbejde og samarbejde med offentlige institutioner.

Københavns Kommune overvåger også sin offentlige indkøbs politik i forbindelse med sociale virksomheder. Det sker for at få et overblik over, hvor meget og hvad der købes fra sociale virksomheder af de forskellige afdelinger i kommunen.

Københavns Kommune finansierer i øjeblikket KBH + netværket for sociale virksomheder og de støtteaktiviteter netværket har for socialøkonomiske virksomheder.

Halsnæs Kommune

Halsnæs Kommune har afsat 100.000 kr. om året i perioden 2013-16 til udvikling af socialøkonomiske virksomheder og et overordnet fokus på socialt iværksætteri som sådan i kommunen.

Der er pt. Ingen information tilgængelig om effekten af denne indsats.

Kolding Kommune

I 2011 afsatte Kolding Kommune 500.000 kroner til initiativer i forhold til socialøkonomiske virksomheder og til at styrke en kultur for socialt iværksætteri i kommunen. Der blev ved den lejlighed lavet en strategi for socialøkonomiske virksomheder. Siden da har kommunen arbejdet intensivt med videreudvikling og konkretisering af begreberne socialøkonomi og selvværd, og har i 2014 præsenteret en version 2.0 af strategien med titlen "Overskud giver overskud". (http://www.kolding.dk/images/billeder/Nyheder_aktuelt/Borger/2012-07/Overskud_giver_overskud.pdf) - som blandt andet indeholder planer for etableringen af Danmarks første socialøkonomiske erhvervsparke: Staldgården.

Ikast-Brande Kommune

I 2013 lancerede Ikast-Brande Kommune en strategi for at styrke miljøet for private og socialt ansvarlige virksomheder og for at skabe flere arbejdspladser for udsatte mennesker.

En del af strategien er projektet "Vision Vestergade", der er et storslåede byggeprojekt, som skal samle og forny den privat og kommunal indsats for socialøkonomiske virksomheder, og skabe et mere rummeligt arbejdsmarked.

Formålet med projektet er at skabe 100 arbejdspladser i socialøkonomiske virksomheder i Ikast-Brande Kommune ved udgangen af 2017.

Projektet ligger geografisk i Vestergade i Ikast by og skal der skabe et levende miljø for socialøkonomiske virksomheder, foreninger og borger i kommunen. Projektet skal bl.a. indeholde et økologisk gartneri, et ridecenter et fælleshus med cafe, kontorfaciliteter og salg af varer og tjenesteydelser fra socialøkonomiske virksomheder.

Roskilde Kommune

Roskilde Kommune vedtog i efteråret 2014 en socialøkonomisk strategi. (<http://socialvirksomhed.dk/filer/kommuners-socialokonomiske-strategier/strategi-for-socialokonomi-i-roskilde-kommune.pdf>)

Strategien betyder bl.a. at kommunen vil styrke rådgivningen af socialøkonomiske virksomheder bl.a. via mentorordninger. Man vil også yde støtte til relevante socialøkonomiske pilotprojekter i samarbejde med iværksættere og aktører fra sundhedsfremme-, kultur- og miljø området.

Endelig vil kommunen også tage initiativ til et socialøkonomisk netværk og en årlig netværksdag. Den vil første gang blive afholdt 19. Maj 2015.

Aarhus Kommune

Aarhus Kommune vedtog i 2012 en strategi- og handlingsplan for fremme af socialøkonomiske virksomheder og iværksættere. (<http://socialvirksomhed.dk/filer/kommuners-socialokonomiske-strategier/strategi-og-handlingsplan-for-fremme-af-socialokonomiske-virksomheder-aarhus-kommune.pdf>)

Strategien ønsker bl.a. at styrke iværksætterrådgivningen for sociale iværksættere. Kommunen har også planer om at lave en mentorordning for socialøkonomiske virksomheder. Yderligere vil kommunen gerne styrke det offentlig/privat samarbejde for at skabe flere jobs til udsatte mennesker (skånejobs).

Som led i strategien ville Aarhus Kommune gerne afholde en større konference, hvor socialøkonomiske virksomheder kunne profilere sig og danne partnerskaber med traditionelle virksomheder. Det har udmøntet sig i konferencen "Socialt ansvar er en god forretning", som blev afholdt i Aarhus d. 26. november 2014.

Generelt

Fra januar 2015 har 17 danske kommuner modtaget midler fra regeringens pulje til at hjælpe særligt motiverede og interesserede kommuner til at styrke deres indsats for og samarbejde med socialøkonomiske virksomheder.

7 millioner kroner var tilgængelige med op til 500.000 kr pr. ansøger.

<http://star.dk/da/Om-STAR/Puljer/Satspulje-styrket-samarbejde-socoeconomiske-virksomheder-kommuner.aspx>

Dette vil sandsynligvis resultere i en styrket interesse og indsats i de pågældende kommunerne i forhold til socialøkonomiske virksomheder.

Styrker: Københavns Kommune har vurderet, at der er et potentiale for vækst i forhold til socialøkonomiske virksomheder, hvis startups og sociale iværksættere understøttes.

Det generelle kendskab til socialeøkonomiske virksomheder i danske kommuner er stigende.

I de sidste par år har mange komuner vist interesse for at udvikle strategier og styrke deres indsats i forhold til udviklingen af socialøkonomiske virksomheder lokalt.

En nylig undersøgelse af kommuner, der er blevet gennemført af CABI, har også vist en stigende interesse

for socialt iværksætterier. Undersøgelsen viste, at to tredjedele af de danske kommuner samarbejder med "socialøkonomiske virksomheder". (CABI, 2012).

Enkelte kommuner har afsat midler til at støtte socialøkonomiske virksomheder støtte. Disse midler har indtil nu været relative få og små. Men det faktum, at en kommune har reserveret midler har sendt et vigtigt signal, og har været med til at øge bevidstheden om socialøkonomiske virksomheder i kommunen. Det har også tjent som inspiration for andre danske kommuner i forhold til interessere sig mere for socialøkonomiske virksomheder.

39 af de 98 danske kommuner ansøgte om de midler, der var afsat til at hjælpe særligt motiverede og interesserede kommuner til at styrke deres indsats for og samarbejde med socialøkonomiske virksomheder (puljen er tidligere omtalt), hvilket også indikerer en stigende interesse for socialøkonomiske virksomheder blandt danske kommuner.

Kommunerne kan spille en vigtig rolle i forhold til at udvikle den socialøkonomiske sektor. De offentlige indkøb i Danmark udgør 300 milliarder kroner. Hvis kommunerne ville/kunne købe mere fra socialøkonomiske virksomheder, ville det have en enorm positiv indvirkning på sektoren.

Svagheder: mange danske socialøkonomiske virksomheder har svært ved at konkurrere om offentlige

udbud. En af årsagerne er at offentlige udbud ofte er store ligesom krav om prækvalifikation og specifikationskrav, hæmmer konkurrencen ved at kræve lange track records eller at man har en meget stærk økonomisk position. Mange socialøkonomiske virksomheder har tendens til at være for små og til at være for nye på markedet.

Der er en manglende forståelse og viden om socialøkonomiske virksomheder og deres potentiale i den offentlige forvaltning. Der er også en naturlig spænding mellem sociale virksomheder og den offentlige sektor, idet socialøkonomiske virksomheder kunne opfattes som konkurrenter til eksisterende offentlige aktiviteter.

Generelt

På trods af ovennævnte spændinger mellem sociale virksomheder og den offentlige sektor har nogle kommuner vist interesse for udlicitere offentlige opgaver, f.eks. forvaltningen af offentlige kantiner, til sociale virksomheder. Det gælder f.eks. Silkeborg Kommune, der på den måde både spare penge og skabe social værdi og beskæftigelse for dårligt stillede.

Indtil nu er det er der ikke dannet noget fuldt overblik over aktiviteter i danske kommuner i forhold til socialøkonomiske virksomheder .

Men Vækstcenter for socialøkonomiske virksomheder arbejder på at få et sådant overblik i den nærmeste fremtid.

Selveje Danmark – (Dansk Erhverv) www.selveje.dk (privat organisation, ikke-finansiel støtte)

Selveje Danmark er en brancheorganisation under Dansk Erhverv, som organiserer non-profit og socialøkonomiske virksomheder (non-profit virksomheder, der arbejder inden for velfærds-, social- og sundhedssektoren). Selveje Danmark blev etableret i 2012 og har omkring 200 medlemmer.

Selveje Danmark arbejder generelt for at støtte sociale virksomheder og specifikt for at give medlemmer af organisationen mulighed for at blive en socialøkonomisk virksomhed. Mange af Selveje Danmarks medlemmer, hvoraf nogle er mere end 150 år gamle, har faktisk arbejdet som socialøkonomiske virksomheder i mange år og på mange måder, men identificerer ikke sig selv som sådan.

Generelt vil Selveje Danmark arbejde for, at også disse

organisationer ser sig selv som socialøkonomiske virksomheder.

Selveje Danmark har et særligt fokus på koblingen mellem traditionelle og sociale virksomheder.

Organisationen er repræsenteret i "Rådet for socialøkonomiske virksomheder"

Styrker: Selveje er en del af Dansk Erhverv – som stærk interesseorganisation for virksomheder i Danmark med 13.000 medlemmer. Selvom Selveje Danmark er en interesseorganisation for specifikke medlemmer vil Selveje Danmark også gerne arbejde for generelt at støtte socialøkonomiske virksomheder.

Svagheder: Kan kun give særlig støtte til medlemmer af organisationerne (200 stk.).

Ashoka, Ashoka Scandinavia (www.scandinavia.ashoka.org)

Danske socialøkonomiske virksomheder kan også modtage støtte fra den internationale organisation Ashoka via Ashoka Svandinavia, som har kontor i

Sverige. Der er 3 danske Ashoka Fellows hvoraf én har startet en socialøkonomisk virksomhed (Thorkild Sonne – Specialisterne).

Landsforeningen for Økosamfund (LØS) www.okosamfund.dk (privat organisation, ikke-finansiel støtte)

Landsforeningen for Økosamfund (LØS) arbejder for at fremme socialt og miljømæssigt bæredygtige økosamfund og levesteder i landområder og byområder. Det sker gennem vidensdeling, publikationer, møder,

arrangementer og et virtuelt fællesskab.

Organisationen har i øjeblikket 27 danske økosamfund som medlemmer, og der er 17 socialøkonomiske

virksomheder organiseret i LØS.

LØS har mere end 20 års erfaring i at etablere en bæredygtig boligløsning set i et helhedsperspektiv (miljømæssigt, socialt, økonomisk og kulturelt)

Et økosamfund er på mange måder en støttende ramme for socialøkonomiske virksomheder.

Styrker: Økosamfund har en stærk fokus på

Frivilligt Forum, Landsforeningen for de frivillige sociale organisationer www.frivilligtforum.dk

(privat organisation, non-finansiell støtte- politisk arbejde)

Frivilligt Forum består af 121 medlemsorganisationer og har primært som opgave at varetage de frivillige sociale organisationer interesser.

I forhold til socialøkonomiske virksomheder arbejder Frivilligt Forum primært politisk for at rammesætte socialt entreprenørskab og socialøkonomi som et led i en interessevaretagende civilsamfundspolitik.

Frivilligt Forum arbejder således med politikudvikling vedr. forholdet mellem socialøkonomi og lokalsamfundsudvikling kombineret med udviklingen af et tredje og mere rummeligt arbejdsmarked. Paraplyorganisationen deltager aktivt i den frivillighedspolitiske og socialøkonomiske debat under den særlige vinkel, at det frivillige arbejde og socialøkonomien skal være med til at sætte en bæredygtighedsdagsorden sammen med borgene.

De organisationer, som er medlem af Frivilligt Forum,

bæredygtighed både socialt og miljømæssigt og er på mange måder en perfekt ramme for at starte en socialøkonomisk virksomhed.

Svagheder: Socialøkonomiske virksomheder inden økosamfund bør være opmærksomme på og at have aktiviteter og handel uden for økosamfundets rammer for at sikre økonomisk bæredygtighed.

er sociale organisationer som varetager interesser for udsatte borgere og deres primære rolle er derfor, at se socialøkonomien og socialøkonomiske virksomheder som en mulig inklusionsmulighed for disse borgere samt at vedholde et stærk socialt fokus på den socialøkonomiske dagsorden.

Styrker: En stærk paraplyorganisation og stemme i forhold til sociale- og frivillige organisationer i Danmark. Der er et stort potentiale for at udvikle og skabe opmærksomhed omkring socialøkonomi og socialøkonomiske virksomheder i de sociale organisationer.

Svagheder: Det forretningsmæssige aspekt af socialøkonomiske virksomheder kan måske blive underprioriteret. Omvendt kan Frivilligt Forum også være med til at holde en spændende og vigtig debat i gang omkring, hvordan trykket skal ligge i "social"- "økonomisk" virksomhed.

Teknologisk Institut (Privat organisation, Ikke finansiell støtte) www.teknologisk.dk

Teknologisk Institut er en non-for-profit vidensinstitution, der har til formål at sikre et intelligent og bæredygtigt erhvervsliv og samfund.

Teknologisk Institut har bl.a. i seneste tre år ledt et stort internationalt forskningsprojekt om social innovation (tepsie.eu), der i høj grad har omhandlet socialøkonomiske virksomheder. Den viden, der er gennem projektet bringes i spil i dansk sammenhæng for at bidrage til at sikre de bedste mulige betingelser for socialøkonomiske virksomheder og de kommuner, de opererer i.

Teknologisk Institut leverer viden og sparring til regioner, kommuner, styrelser, ministerier og civilsamfundsorganisationer om, hvordan man kan skabe de rette rammebetingelser for social-økonomiske virksomheder. Teknologisk Institut vejleder både om udarbejdelse af strategier, finansielle støttemuligheder, ikke-finansielle støttemuligheder, erhvervsfremme, effektmåling og tilførsel af kompetencer.

Teknologisk Institut har bl.a. assisteret en række kommuner i strategiudviklingsarbejde på området, og leder "Det kommunale netværk for social innovation", der giver kommuner og regioner viden og konkrete redskaber

til deres arbejde med fremme af socialøkonomiske virksomheder.

Teknologisk Institut leverer også tværgående analyser, evalueringer og kortlægninger på det socialøkonomiske område. Teknologisk Institut, evaluerer f.eks. Det sociale vækstprogram, kortlægger finansieringsmodeller for socialøkonomiske virksomheder for Socialstyrelsens Vækstcenter for socialøkonomiske virksomheder og har foretaget en analyse af behovet for kompetencer i socialt entreprenørskab for VIA University College.

Styrker: Meget stærk forskningsmæssigt. God kontakt til offentlige myndigheder en tredjedel af landets kommuner – fordelt over hele landet – repræsenteret i "Det kommunale netværk for social innovation", som Teknologisk Institut leder.

Svagheder: Teknologisk Institut har ikke så tæt en kontakt til socialøkonomiske virksomheder og praksismiljøet. Dertil skal tilføjes, at Teknologisk Instituts indsats også primært er rettet mod offentlige myndigheder og større private organisationer.

Status analyse

Socialøkonomi og socialøkonomiske virksomheder er stadig et nyt begreb i Danmark. Nogen af de første initiativer på området blev iværksat i midten af 0'erne bl.a. Center for Socialt Entreprenørskab på RUC og Center for Socialøkonomi (centret lukkede i sommeren 2014).

Den socialøkonomiske sektor er stadig lille i Danmark og består af forholdsvis små virksomheder.

I 2013 vurderede Udvalget for socialøkonomiske virksomheder i sin rapport til regeringen, at der på det tidspunkt var ca. 300 socialøkonomiske virksomheder i Danmark, som havde ansatte svarende til ca. 3.500 fuldtidsstillinger.

Det er et lille antal sammenlignet med de mere end 300.000 aktive virksomheder, der eksisterer i Danmark (Danmarks Statistik 2012).

40% af socialøkonomiske virksomheder kan betegnes som "Work Integration Social Enterprises" (altså virksomheder der arbejder med integration af udsatte mennesker). De resterende 60% sigter mod at fremme sociale, sundhedsrelaterede, kulturelle eller miljømæssige formål.

Næsten 80% af danske socialøkonomiske virksomheder kan betegnes som mikrovirksomheder med mindre end 10 fuldtidsansatte. Hvis man ser på danske virksomheder totalt er 93% af dem mikrovirksomheder. Geografisk er socialøkonomiske virksomheder spredt over hele landet, men den største koncentration er i hovedstadsområdet.

46% af danske socialøkonomiske virksomheder er etableret mellem 2007 og 2012. Ser man på alle danske virksomheder gælder dette for 34%.

78% af danske socialøkonomiske virksomheder har enten et socialt eller et beskæftigelsesrettet formål. Den resterende del har et kulturelt, miljømæssigt eller et sundhedsmæssigt formål.

(Kilde: Udvalget for socialøkonomiske virksomheder 2013)

Mange danske socialøkonomiske virksomheder er tæt forbundet til det offentlige og er meget afhængig af offentlig finansiering.

Trods den begrænsede størrelse og de mange udfordringer, ser det ud til at sektoren vokser hastigt. 46% af socialøkonomiske virksomheder i Danmark er startet indenfor de seneste 6 år.

Det internationale fokus på socialøkonomiske virksomheder er også nået til Danmark, og mange initiativer, både private og offentlige, er startet de seneste år, samtidig med at antallet aktører, der på forskellige måder støtter socialøkonomiske virksomheder i både antal og diversitet.

Der er dog stadig meget få socialøkonomiske virksomheder, der har nået en størrelse, hvor de er i stand til at konkurrere og have aktiviteter på internationale markeder.

De fleste danske socialøkonomiske virksomheder arbejder med lokale og samfundsmæssige behov, så ikke mange når ud over den danske grænse med deres aktiviteter.

Samtidig er de produkter og serviceydelser, som udvikles af danske socialøkonomiske virksomheder endnu ikke blevet rettet mod internationale markeder. Men det kan meget vel ændre sig i nærmeste fremtid.

Aktører i det socialøkonomiske felt i Danmark

Den danske regering har sat fokus på socialøkonomiske virksomheder som middel til at skabe beskæftigelse til udsatte mennesker. Dette fokus, som deles af det store offentlige finansierede støtteprogram, Det Sociale Vækstprogram, kan muligvis have en begrænsende effekt for udviklingen af socialøkonomiske virksomheder med et andet fokus f.eks. på miljø problemer. På den anden side er der de seneste år opstået socialøkonomiske virksomheder med fokus på temaer som f.eks. fødevarer spild og rent drikkevand.

Udvalget for socialøkonomiske virksomheder blev nedsat i 2013 og udvalgets arbejde resulterede i september 2014 i regeringsforslaget "Flere og stærkere socialøkonomiske virksomheder i Danmark" [http://socialvirksomhed.dk/filer/flere-og-staerkere-socialokonomiske-virksomheder-i-](http://socialvirksomhed.dk/filer/flere-og-staerkere-socialokonomiske-virksomheder-i-danmark.pdf)

[danmark.pdf](#). Et forslag der også inkluderede etableringen af det nationale Vækstcenter for socialøkonomiske virksomheder

En lov om registrerede socialøkonomiske virksomheder (http://www.folketingstidende.dk/Rl/pdf/samling/20131/lovforslag/L148/20131_L148_som_vedtaget.pdf) blev vedtaget af folketinget i 2014. Fra d. 1. januar 2015 har socialøkonomiske virksomheder kunnet registrere sig, hvis de opfylder de 5 kriterier (<http://socialvirksomhed.dk/en/about-social-economy-i-denmark/the-criteria-to-be-labelled-a-social-enterprise>) for at være en socialøkonomisk virksomhed, som er fastsat i loven, og dermed opnå regeringens blåstempling af at de er socialøkonomiske.

Socialøkonomiske virksomheder skal opfylde følgende fem kriterier for at blive registreret:

1) Virksomheden skal have et socialt formål

Virksomheden skal have et primært formål, som er til gavn for samfundet med et socialt, kulturelt, beskæftigelsesrelateret, sundhedsrelateret eller miljømæssigt formål.

2) virksomhed skal være erhvervsdrivende

Virksomheden skal sælge enten varer eller tjenesteydelser. Denne aktivitet skal udgøre en betydelig del af indtægterne fra virksomheden.

3) Virksomheden skal være uafhængig af det offentlige

De offentlige myndigheder må ikke har nogen væsentlig indflydelse på ledelsen eller driften af virksomheden.

4) virksomheden skal være inddragende og ansvarlig

Virksomheden skal inddrage medarbejdere, kunder, samarbejdspartnere og interessenter. Desuden skal virksomheden forvaltes ansvarligt i overensstemmelse med det sociale formål

5) Virksomheden skal have en social håndtering af overskud efter skat

Virksomheden skal bruge sit overskud på det sociale formål eller geninvestere midlerne. Dog kan en begrænset andel af overskuddet udloddes som udbytte til investorer eller ejere. Overskud skal geninvesteres i virksomheden, investeres i andre registrerede sociale virksomheder, doneres til velgørende organisationer eller udloddes som udbytte til ejere og investorer i begrænset omfang.

De politiske forventninger er høje – i forhold til at socialøkonomiske virksomheder er i stand til at skabe flere arbejdspladser til udsatte mennesker, hvilket ville have en tiltrængt positiv indvirkning på de offentlige finanser. Dette fremgår også af en rapport (<http://www.dch.dk/sites/>

default/files/Mennesker%20med%20handicap%20i%20Danmark_FINAL.pdf) fra "Det Centrale Handicapråd" lavet af COWI (januar 2014). Rapporten viser, at hvis blot 1 % af de handicappede kan overføres fra førtidspension til fleksjob indenfor en 10-årsperiode, vil dette resultere i en samfundsmæssig gevinst 3,3 milliarder kr. og 1,6 milliarder kr. i ekstra indkomstskatter .

Danske kommuner har vist en stigende interesse for socialøkonomiske virksomheder, og et stigende antal har lavet strategier for udvikling socialøkonomiske virksomheder. Enkelte kommuner f.eks. København, Kolding og Halsnæs har afsat midler til en målrettet indsats i forhold til sociale virksomheder .

Indtil nu har der været og er flere offentligt finansierede erhvervsfremmende ordninger i Danmark, men de har ikke været direkte rettet mod socialøkonomiske virksomheder. Udbuddet af finansiering og investeringer, som er specielt rettet mod socialøkonomiske virksomheder er ret begrænset i Danmark. Investeringer rettet specielt mod socialøkonomiske virksomheder ydes primært af Den Sociale Kapitalfond. Indtil videre er den eneste større offentligt finansierede støtteordning rettet mod socialøkonomiske virksomheder, Det Sociale Vækstprogram, som også køres af Den Sociale Kapitalfond. Programmet løber fra april 2013 til juli 2016. Socialøkonomiske virksomheder, der ikke er i stand til at sikre lån eller finansiering fra Den Sociale Kapitalfond, er overladt til at søge offentlige finansiering (som ofte er projektbaseret), private fonde eller bliver nødt til at henvende sig til kommercielle og almindelige investorer.

Et par alternative banker, bl.a. Merkur Andelskasse www.merkur.dk og Folkesparrekassen (www.folkesparekassen.dk) tilbyder lån til virksomheder, institutioner og projekter, der arbejder med social-, miljømæssig- og kulturel bæredygtighed. Nogen af disse er socialøkonomiske virksomheder. Enkelte fonde har givet store donationer til organisationer, der har en målrettet indsats for socialøkonomiske virksomheder f.eks. til Den Sociale

Kapitalfond, der investerer i sociale virksomheder, samt til Social StartUp, som også drives af Den Sociale Kapitalfond.

Danske fonde har også givet betydelige donationer til individuelle socialøkonomiske virksomheder inden for de sidste par år (5-20 millioner kroner).

Fonde har en tendens til at fokusere deres investeringer i ældre og gennemprøvede organisationer. Socialøkonomiske virksomheder i opstartsfasen har indtil nu ikke været i stand til at sikre investeringer fra store danske fonde.

I den forbindelse har Merkur Andelskasse peget på behovet for oprettelsen af en Investeringsfond for socialøkonomiske virksomheder, som kan være med til at sikre opstartskapital, og som er villig til at acceptere mindre afkast end traditionelle kapitalfonde, men på den anden side kan være med til at sikre større social effekt og skabe mere samfundsværdi end traditionelle investorer gør.

En Investeringsfond for socialøkonomiske virksomheder skulle påtage sig det vigtige hverv at fungere som mellemmand mellem virksomheder og investorer, og hvis en sådan fond kunne startkapital, kunne Merkur Andelskasse og andre banker koncentrere sig om at hjælpe med driftskapital. En sådan model vil kunne hjælpe virksomheder med at udvikle sig og vokse til gavn for alle.

Crowdfundings potentiale i forhold til finansiering af socialøkonomiske virksomheder er stadig forholdsvis uafprøvet i Danmark, og der er ikke særlig mange socialøkonomiske virksomheder, der har anvendt den finansieringsform endnu.

I 2011 blev den første danske crowdfunding portal lanceret, og området har oplevet en massiv vækst siden da.

Fra januar 2015 har Erhvervsstyrelsen lanceret et initiativ, der betyder at iværksættere, der er i stand til at skaffe en vis finansiering gennem crowdfunding kan få yderligere statslig finansiering på op til 1,5 millioner kr. Mange iværksættere har problemer med at skaffe opstartskapital, så dette initiativ kan være med til at forbedre disse muligheder, hvilket også vil kunne gavne socialøkonomiske virksomheder.

Ikke-finansiell støtte til socialøkonomiske virksomheder ydes af et bredt spekter af forskellige organisationer. Den vigtigste af dem er som tidligere nævnt Det Sociale Vækstprogram. Blandt de andre organisationer som yder ikke-finansiell støtte til socialøkonomiske virksomheder

Case Studie

Den Sociale Kapitalfond

Den Sociale Kapitalfond er den største enkelt bidragsyder i forhold til både finansiell og ikke-finansiell støtte til socialøkonomiske virksomheder i Danmark.

Fonden har tre hovedaktiviteter, investeringer i socialøkonomiske virksomheder, Det sociale

er Kooperationen, Social+, KBH+, Sociale Entreprenører i Danmark (Social Entrepreneurs in Denmark) og siden sommeren 2014 også BL.

Danske socialøkonomiske virksomheder kan også få støtte gennem den internationale organisation Ashoka gennem Ashoka Scandinavia, som har kontor i Sverige.

Generelt mangler der en infrastruktur for sociale iværksættere og socialøkonomiske virksomheder i Danmark, og bort set fra specielle interessegrupper som Kooperationen og Selveje Danmark, som har organiseret nogle af de socialøkonomiske virksomheder, er Sociale Entreprenører i Danmark en af de få nationale organisationer, som forsøger at opbygge en sådan infrastruktur.

Som et led i det arbejde samlede Sociale Entreprenører i Danmark sammen med Kooperationen d. 25. november 2014 de 22 vigtigste organisationer i det socialøkonomiske felt i Danmark for at se på muligheder for samarbejde og koordinering mellem organisationerne med det overordnede formål at gavne feltet som sådan. Der var enighed om, at det ville være produktivt, hvis dette fora mødtes igen, så yderligere møder vil blive afholdt i 2015.

Regionalt samarbejde (Den baltiske region)

Som Udvalget for sociale virksomheder har nævnt er manglende bevidsthed om begrebet, manglende forretnings-færdigheder og manglende finansiering muligheder nogle af de største barrierer for at udvikle socialøkonomiske virksomheder i Danmark. Ligeledes kan fokus på sociale hensyn i partnerskaber og indkøb udvikles yderligere for at forbedre salget for sociale virksomheder.

I den henseende kan det være relevant for danske organisationer at samarbejde internationalt og regionalt med organisationer og offentlige og private organer, der støtter sociale virksomheder.

Bort set fra vidensdeling, best practises og måske at arrangere større arrangementer sammen - kan import og eksport af varer fra socialøkonomiske virksomheder være et muligt område for yderligere regionalt samarbejde, som vil kunne styrke socialøkonomiske virksomheder i den Baltiske regionregionen.

Som nævnt tidligere har kun få socialøkonomiske virksomheder en størrelse, der gør dem i stand til at konkurrere på det internationale marked, og da de for det meste arbejder med lokale problemstillinger, har international handel indtil nu ikke været aktuelt.

Vækstprogram og Social StartUp. De tre aktiviteter gennemgås herunder.

Den Sociale Kapitalfond blev etableret i 2011 af TrygFonden og Lars Jannick Johansen med støtte fra konsulentfirmaet Accura og KPMG med en donation fra TrygFonden på 25 millioner kr.. I 2014 donerede TrygFonden endnu 50

millioner kroner over fem år Til Den Sociale Kapitalfonds virke. Fonden har kontor i København.

Den Sociale Kapitalfond er Danmark første sociale venturefond, der investerer kapital og kompetencer i lovende sociale iværksættere for at de kan skalere deres sociale effekt og økonomiske resultat. Siden 2011 har fonden tilbudt investeringslån til socialøkonomiske virksomheder på mellem 2-4 millioner kr. Investeringerne er blevet ledsaget af investeringer i kompetencer bl.a. gennem Pro Bono arbejde fra ledende servicevirksomheder alt sammen for at opbygge forretningskompetencer hos sociale iværksættere.

Som en del af denne indsats er 400 virksomheder blevet analyseret som mulige investeringsobjekter og har de modtaget rådgivning og der er investeret i både for-profit og non-profit virksomheder ligesom nye metoder er blevet udviklet for at hjælpe socialøkonomiske virksomheder.

Den Sociale Kapitalfond investerer i virksomheder der som minimum lever op til 5 kriterier:

1. **Målrettet social indsats** – virksomheden skaber beskæftigelse for udsatte mennesker i Danmark.
2. **Forretningsbaseret** – virksomheden bygger på forretning.
3. **Vækstpotentiale** – virksomheden vil ekspandere.
4. **Ledelse** – virksomheden har en professionel og talentfuld ledelse.
5. **God track record** – for ejeren, virksomheden eller forretningsmodellen.

Fonden investerer ikke i virksomheder, der udelukkende lever af at sælge beskæftigelsesrettede forløb til den offentlige sektor (anden aktører).

Pr. juli 2013 havde Den Sociale Kapitalfond investeret i 4 socialøkonomiske virksomheder og var i færd med at investere i en 5..

Alt i alt er der investeret for 10 millioner kr. (inklusive den 5. Socialøkonomiske virksomhed, som man var i færd med at investere i pr. juli 2013). Der har været tale om investeringer på mellem 500.000 - 3 millioner kr.

Tilbagebetalingstiden er gennemsnitligt 6 år, skønt lånerne ikke begynder med at tilbagebetale lånet før det tredje år. Den forventede "social return on investment" (SROI – den sociale gevinst ved investeringen) er to gange værdien af lånet.

Den Sociale Kapitalfond fokuserer på vækst og skalering og støtter derfor kun socialøkonomiske virksomheder, som er mellem 3-5 år gamle.

Det er også et krav at virksomheden skal have to bundlinier (f.eks. være økonomisk bæredygtig men med en høj SROI). Desuden skal mindst halvdelen af de ansatte i virksomhederne være socialt dårligt stillede (f.eks. langtidsløse).

Finansieringen ydes også på betingelse af, at der ikke

udbetales udbytte til ejere/aktionærer i den tid lånet løber. Ud over økonomiske investeringer investerer Den Sociale Kapitalfond også i kompetencer bl.a. gennem Pro Bono ydelser fra førende servicevirksomheder.

Den Sociale Kapitalfond har i deres budget for 2013 forventet en afskrivning på lån på 50%, men forventer dog af afskrivningen i fremtidige budgetter vil ligge på 25%. Indtil nu (januar 2015) er der dog ikke afskrevet nogen lån, hvilket må anses for yderst positivt.

En af målene for Den Sociale Kapitalfond er at vise at det er muligt lave økonomisk afkast og skabe sociale resultater på samme tid.

Fonden regner dog med at det vil tage mellem 5-10 års arbejde for at man kan bevise det i praksis.

Resultater

Evalueringen af Den Sociale Kapitalfonds første 5 investeringer (Investeringsporteføljen kan ses her: <http://www.densocialekapitalfond.dk/den-sociale-kapitalfond/portefolje/>) har vist en gennemsnitlig vækst i omsætningen på 60% ved afslutningen af 3. Kvartal 2014 sammenlignet med det samme tidspunkt året før. Antallet af udsatte mennesker der var beskæftigede er vokset med 55% for de socialøkonomiske virksomheder efter, der er blevet investeret i dem.

Den Sociale Kapitalfond har i gennemsnit været involveret i 19 måneder i hver enkelt socialøkonomisk virksomhed.

Det Sociale Vækstprogram (<http://www.densocialekapitalfond.dk/det-sociale-vaekstprogram/>)

I 2013 lancerede Den Sociale Kapitalfond Det Sociale Vækstprogram.

Programmet køres af Den Sociale Kapitalfond for Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering under Beskæftigelsesministeriet, der finansierer programmet.

Programperioden er april 2013 til juli 2016. Pr. januar 2015 havde 17 socialøkonomiske virksomheder gennemført programmet – og yderligere 15 virksomheder vil gennemføre programmet indtil 2016.

Det Sociale Vækstprogram yder støtte til socialøkonomiske virksomheder, som arbejder med nogen af de mest udsatte beskæftigede. Mere præcist tilbyder det et intensivt træningsforløb for socialøkonomiske virksomheder, som sigter mod at vokse og udvides virksomhed, så de kan beskæftige eller skabe beskæftigelse til endnu flere udsatte mennesker.

Det Sociale Vækstprogram løber over en i 5 måneders periode og indeholder følgende:

1) Forretningsudvikling

Hver virksomhed får sin egen professionelle forretningsudvikler tilknyttet gennem hele forløbet, som de har ugentlige møder med om de konkrete mål og udfordringer, ideer og løsninger.

2) Oplæring, camps og workshops

Hvor socialøkonomiske virksomheder trænes i at anvende forskellige værktøjer til forretningsudvikling, bliver opdateret på den nyeste viden på området og får vejledning i forhold til salg, marketing, adgang til nye kunder og samarbejde med lokale myndigheder.

3) Netværk og partnerskaber

Det gælder bl.a. i forhold til "matchmaking" med kommuner, virksomheder og organisationer, som kan fungere som både sparringspartnere i en udviklingsproces og som fremtidige kunder for virksomhederne. Der kan også tilbydes "matchmaking" i forhold til fonde, investorer og finansielle mellemmand.

Det Sociale Vækstprogram's hovedformål er at hjælpe socialøkonomiske virksomheder med at udvikle sig og vokse, så de kan beskæftige flere udsatte mennesker. Og skabe muligheder for udsatte grupper på et finansielt bæredygtigt grundlag.

Programmet har indtil nu (januar 2015) haft 17 deltagende socialøkonomiske virksomheder over 3 runder.

I 2014 besluttede Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering at forlænge Det Sociale Vækstprogram til 2016.

Programmet har herefter tilbudt yderligere muligheder for støtte til de virksomheder, der har gennemført programmet, ligesom der i den forlængede programperiode efter 2014 også er mulighed for at søge finansiering til at føre nogen af de aktiviteter, som virksomhederne har udviklet under programmet ud i livet.

Resultater

De virksomheder der har deltaget i Det Sociale Vækstprogram har alle oplevet både positive økonomiske og sociale resultater

• Øget omsætning:

På basis af deltagelse i 1. runde af programmet og på baggrund af årsregnskaber i 2012 og 2013 er omsætningen er steget hos 5 af de 6 deltagende virksomheder. Den gennemsnitlige omsætningsvækst er på ca. 1,2 mio. kr. eller ca. 37%.

• Bedre resultat:

5 ud af 6 virksomheder fra 1. runde har forbedret deres årsresultat før skat fra 2012 til 2013.

• Større kapitalgrundlag:

Virksomhederne har generelt fået udvidet deres likviditet og kapitalgrundlag gennem deltagelse i programmet – herunder ved øget kassekredit samt fundraising: 3 ud af 6 deltagere i 1. runde fik tilført betydelige fondsmidler under eller umiddelbart i forlængelse af programdeltagelse på i alt 6.439.000 kr.

• Flere forløb:

For alle 12 deltagervirksomheder i 1. Og 2. runde er der sket en stigning svarende til i alt 27,5 nye fuldtids beskæftigelsesforløb (ca 15% stigning) og i alt 10

nye fuldtids uddannelsesforløb (ca. 37% stigning) i virksomhederne i perioden fra maj 2013 til juni 2014.

• Flere udsatte i job:

Ligeledes er antallet af arbejdspladser i de 12 deltager-virksomheder vokset i perioden – med 11 støttede (ca. 14% stigning) og 7 ordinære (ca. 4% stigning) arbejdspladser, heraf alle støttede og 5 af de ordinære til udsatte ledige.

De deltagende virksomheder har også forbedret sig på konkrete områder i forhold til:

- at lave mere professionelt **salgsarbejde**
- at være bedre til at lave **analyse** af omkostninger og priser
- at have et bedre **strategisk** beslutningsgrundlag
- at have en større bevidsthed om virksomhedens **identitet** og de unikke fordele ved virksomheden.
- at have forbedret **ledelse** og organisation af virksomheden
- at have bedre forudsætninger for **samarbejdet** med kommuner
- og ændret **mindset** med større forståelse for betydningen af at drive forretning.

I en evaluering af Det Sociale Vækstprogram fra juni 2014 har flere af deltagerne berettet at programmet er et vigtigt initiativ, som har været meget gavnligt, ikke bare for de deltagende virksomheder, men også for den socialøkonomiske sektor som helhed.

Programmet har været med til at skabe et øget fokus på sektoren og titlen på programmet har været et signal om at det er legalt for socialøkonomiske virksomheder at tjene penge og øge deres forretning.

Se evalueringsrapport fra 1. og 2. runde af programmet her: http://www.densocialekapitalfond.dk/wp-content/uploads/2014/09/SVP_erfaringsrapport_2014.pdf

Social StartUp (<http://www.densocialekapitalfond.dk/social-startup/>)

I 2014 lancerede Den Sociale Kapitalfond Social StartUp, som Danmarks første vækstprogram for sociale iværksættere, som ønsker at beskæftige udsatte mennesker uden arbejde. Den Sociale Kapitalfond har lanceret Social StartUp, fordi den type støtte til sociale iværksættere har været helt fraværende i Danmark indtil nu.

Første runde af programmet blev lanceret i august 2014. Social StartUp er finansieret med en donation fra VELUX FONDEN på 22 millioner kr.

Pt. (januar 2015) har 5 socialøkonomiske virksomheder gennemført programmet. Og 4 nye vil starte i begyndelsen af februar 2015.

Programmet

Over en 5 måneders periode får de udvalgte sociale iværksættere hjælp til deres ide, herunder intensiv professionel sparring, opstartskapital og adgang til et omfattende netværk af eksperter og specialister. Formålet med Social StartUp er at de sociale iværksættere får etableret og udviklet en socialøkonomisk virksomhed, der skaber beskæftigelse for udsatte mennesker på et godt forretningsmæssigt grundlag.

Forløbet er målrettet sociale iværksættere og afknopninger fra etablerede virksomheder og organisationer, og der fokuserer på, hvordan man på bedst mulig kommer fra etablering til en bæredygtig drift. Programmet lægger vægt på at deltagere får udviklet solid forretningsmodel, en klar social model og en robust organisation og ledelse samt får etableret det nødvendige kapitalgrundlag.

Der udvælges 4-5 deltagere til hver runde af programmet som indeholder:

1. del

1 måneders bootcamp-forløb

Her inviteres et bredt flet af lovende iværksættervirksomheder til et månedlangt forløb, hvor de får sparring og udvikler virksomheden ved hjælp af Social Business Model Canvas og LEAN-startup-tilgangen. Forløbet indledes med en todages workshop, hvor deltagerne via oplæg og workshops præsenteres for teorier og redskaber i forhold til at definere en solid forretningsmodel, identificere de vigtigste indsatsområder samt udvikle et gennemarbejdet "pitch".

2. del

4 måneders accelerator-forløb

Her får hver deltagervirksomhed tilknyttet sin egen professionelle forretningsudvikler, som følger dem gennem

hele forløbet, og som aktivt tager del i virksomhedens mål og udfordringer, ideer og løsninger.

3 gange i forløbet afholdes 2 dages camps, hvor forretningsudviklerne sammen med eksterne eksperter og specialister fokuserer på emner som sociale modeller, kommunalt partnerskab, afsætning og virksomhedsdrift. Der afholdes camps sammen med deltagervirksomheder fra Det Sociale Vækstprogram.

3 gange i forløbet afholdes møder med et individuelt med et team af forretningsudviklere, som sparrer med den enkelte virksomhed om konkrete udfordringer og muligheder. Der afholdes også et afslutningslab, hvor der udarbejdes en aktivitets- og handleplan for tiden efter Social StartUp perioden.

Social StartUp kan efter behov hjælpe virksomhederne med etablering af bestyrelse og/eller advisory board og med at få rådgivning fra nogle af Danmarks førende revisorer og advokater. Yderligere kan programmet bidrage med at facilitere netværk og kontakt til eksempelvis kommuner, långivere, relevante eksterne eksperter og andre socialøkonomiske virksomheder.

Endelig år deltagende virksomheder får mulighed for at søge op til 100.000 kr. i opstartskapital, som doneres på vegne af VELUX FONDEN.

3. del

12 måneders videreudviklingsforløb

Her udvælges de bedste deltagere til at få tilbudt 12 måneders yderligere sparring og opfølgning på de første 5 måneder.

Disse deltagere får også mulighed for at blive indstillet til at modtage en tillægsbevilling fra en pulje på ca. 1 million kr. pr. runde.

Det er gratis at deltage i Social StartUp, og deltagerne modtager desuden et rimeligt tilskud til transport.

Ophold og forplejning i forbindelse med camps bliver planlagt og betalt af Den Sociale Kapitalfond.

Resultater

Effekten af Social StartUp er endnu ikke blevet evalueret (januar 2015).

Socialøkonomiske virksomheder - øjebliksbillede fra landene omkring det Baltiske Hav:

**Aktører
Uddannelse
Effektanalyse**